מי דמי התם נעשה בסיס לדבר המותר הכא נעשה בסיס לדבר האסור אלא הכי קאמרי ליה אם מצילין תיק של ספר עם הספר ואע"פ שיש בתוכו מעות לא נטלטל עור אגב בשר מי דמי התם נעשה בסיס לדבר האסור ולדבר המותר הכא כולו נעשה בסיס לדבר האסור אלא הכי קאמרי ליה אם מביאין תיק שיש בתוכו מעות מעלמא להציל בו ספר תורה לא נטלטל עור אגב בשר והיא גופה מגלן אילימא דמדהיכא דאית ביה לא שדי להו איתויי נמי מייתינן מי דמי התם אדהכי והכי נפלה דליקה הכא אדהכא והכי לישדינן אלא אמר מר בר רב אשי לעולם כדאמרינן מעיקרא ודקא קשיא לך [ה]הכא טלטול והכא מלאכה כגון דלא קבעי ליה לעור והא [ו]אביי ורבא דאמרי תרוייהו מודה ר"ש בפסיק רישיה ולא ימות דשקיל ליה [ז]בברזי: ולהיכן מצילין אותן וכו': היכי דמי מפולש היכי דמי שאינו מפולש אמר רב חסדא שלש מחיצות ושני לחיין זהו מבוי שאינו מפולש ג' מחיצות ולחי אחד זהו מבוי המפולש ותרוייהו אליבא דרבי אליעזר דתנן[ח] הכשר מבוי ב"ש אומרים לחי וקורה וב"ה [ט]אומרים או לחי או קורה ר' אליעזר אומר שני לחיים א"ל רבה ג' מחיצות ולחי אחד מפולש קרית ליה ועוד לרבנן נציל לתוכו אוכלין ומשקין אלא אמר רבה שתי מחיצות ושני לחיין זהו מבוי שאינו מפולש שתי מחיצות ולחי אחד זהו מבוי המפולש ותרוייהו אליבא דרבי יהודה [י]דתניא יתר על כן אמר ר' יהודה מי שיש לו שני בתים בשני צדי ר"ה עושה לחי מיכן ולחי מיכן או קורה מיכן וקורה מיכן ונושא ונותן באמצע אמרו לו אין מערבין רה"ר בכך א"ל אביי לדידך נמי לרבנן נציל לתוכו אוכלין ומשקין

אלא

(א) **מי דמי.** תיק הספר נעשה בסיס לדבר המותר לטלטלו בלא שום דליקה דספר בר טלטול הוא ולדבר האסור כגון מעות: **הכא.** האי עור נעשה בסיס לדבר שכולו אסור בטילטול שהבשר אסור לטלטלו דלא חזי לאכילה עד אורתא דפסח אינו נאכל אלא בלילה ולאי ורבי ישמעאל לית ליה כבוד שמים בנאכל להדיוט ואפילו הוי עור תורת כלי עליו מיתסר משום דהוי בסיס לאיסור וכ"ש דהוא גופיה לאו בר טלטול הוא: **אם מביאין תיק שבתוכו מעות.** דהוי בסיס לדבר שכולו אסור ומניח בו ספר להצילו ואינו צריך להשליך המעות כדמפרש ואזיל לא נטלטל עור אגב הבשר: **אי נימא דמדהיכא דאית ביה.** מעות עם הספר לא שדי להו לא מצריך ליה תנא דידן לאשדינהו כדקתני ואע"פ שיש בתוכו מעות: **איתויי נמי מייתינן.** מעלמא מאחת זוית הבית תיק ובתוכו מעות להניח בתוכו ספר ולהציל: **מי דמי.** היכא דהספר מונח עם המעות להיכא דהוא בא עכשיו להביאו עם המעות ולתת בו ספר: **התם.** דספר ומעות בתוכו להכי לא מצרכינן ליה לאשדינהו: **דילמא אדהכי והכי נפלה דליקה.** על הספר: **הכא.** אדמייתי ליה נישדינהו דרך ביאתו: **כדאמרינן מעיקרא.** דלא פליגי אלא בהפשטה ומייתי רבנן ראיה מתיק הספר דמתני' דמצילין מעות אגב ספר צרכי הדיוט אגב צרכי גבוה הואיל וליכא שהות לאשדינהו וה"נ אגב צרכי גבוה דכל פעל ה' למענהו יפשיט: **ודקשיא לך כו' דלא בעי ליה לעור.** אינו צריך לו לעור ואינו מתכוין להפשיט משום עור ולא דמי להפשט אילים ותחשים דמשכן: **והא ר"ש מודה בפסיק רישיה ולא ימות.** והכא אע"ג דלא מיכוין מיפשיט הוא: **דשקיל ליה בברזי.** בחתיכות דקות מפשיט ואותן דאין דרך הפשטה בכך ולאו מלאכה הוא אלא שבות: **שני לחיים.** לפתח שאין לו מחיצה: **זהו מבוי שאינו מפולש.** כלומר מבוי הניתר בכל הלכותיו בין בעירוב בין בשאר דברים וכל היתר שאר מבואות יש לו כגון שיתופי מבואות: **ותרווייהו.** רבנן ובן בתירא סבירא להו כר"א דאמר אין מבוי ואפילו סתום ניתר בלחי א' ואשמעינן בן בתירא דבהצלת כתבי הקדש לא בעינן לחיים כרבי אליעזר: **מפולש קרית ליה.** נהי נמי דבעי ר' אליעזר לחיים מיהו מפולש לא מיקרי: **ועוד לרבנן.** דאמרי לשאינו מפולש וקאמרת דהיינו מבוי הניתר בכל הלכותיו: **נציל לתוכו אף אוכלין ומשקין.** כמו לחצר המעורבת ואמאי פלגינהו מהדדי לגבי ספר קתני למבוי שאינו מפולש וגבי אוכלין קתני להיכן מצילין אותן לחצר המעורבת(ו) דמשמע אבל למבוי לא: **שתי מחיצות.** מכאן ומכאן: **שני לחיין.** לחי לכל פתח ופתח: **אליבא דרבי יהודה.** דאמר בשתי מחיצות סגי ושני לחיים ואתא בן בתירא למימר דלגבי ספר מודה ר' יהודה דסגי בחד דג' מחיצות הוו: **לדידך נמי.** איכא למיפרך כאתקפתא דלעיל: **לרבנן.** כיון דאמרת דתרוייהו כר' יהודה לרבנן דאמרי לשאינו מפולש ומפרשי ליה לשאינו חסר כלום כר' יהודה דלא בעי אלא שתי מחיצות ושני לחיים אי הכי לרבנן יציל לתוכו אוכלין ומשקין כמו לחצר המעורבת:

אלא

הכא נעשה בסיס לדבר האסור. פי' בקונטרס שהבשר אסור לטלטל שהרי אינו ראוי לאכילה עד הלילה ואינו נראה דא"כ היכי קאמר לא נטלטל עור אגב בשר כיון דבשר אסור לטלטל ונראה דלכ"ע בשר מותר לטלטל אע"ג דמאן דשרי (ו)בשר תפל בעלמא לטלטל היינו משום דחזי לכלבים והכא לא חזי לכלבים מ"מ משום בזיון קדשי שמים שרי לכ"ע ובטלטול עור אגב בשר הוא דפליגי והא דקאמר הכא דהוי בסיס לדבר האסור היינו קודם שנשחטה היה בסיס לדבר האסור שכל הבהמה מוקצה היא מטלטול:

מי דמי התם אדהכי והכי נפלה דליקה. וא"ת אמאי לא קאמר התם נעשה בסיס לדבר המותר ולדבר האסור הכא נעשה בסיס לדבר האסור גרידא וי"ל דאין נראה לו לחלק כיון דהשתא סבור שיכול לנער מעות מן הכיס ואפילו הכי א"צ לנער ושרי כל שהוא עושה להצלת ס"ת ה"ה דשרי להביא תיק שיש בו מעות גרידא:

אדהכי והכי לשדינהו. משמע דאי לא מצי למשדי המעות הוה מצי להביא התיק עם המעות להביא בו ס"ת וא"כ כשאינו מופשט אלא עד החזה מותר לכ"ע לטלטל הואיל ולא מצי שדי ליה ולא פליגי אלא כשהופשט לגמרי כדפי' לעיל:

דשקיל ליה בברזי. פירש בקונט' דליכא שבות בכה"ג וקשה דהוה ליה למיתני בפסחים בפרק אלו דברים (דף סה:) הפשט דדחי שבת בהדי הנהו שבות דקתני התם דדחו שבת ונראה לר"י דליכא אפילו שבות דאינו מפשיט כשיעור חשיבות עור יחד ולא דמי למפיס מורסא דהתם פתח קעביד אף שא"צ לו וכן צד מזיקין מ"מ צד הוא אבל הכא דלא קא עביד הפשט אפי' שבות ליכא:

(דשקיל ליה בברזי). וא"ת דתני' בסוף תמיד נשחט (פסחים סה:) תנא חסכה כל אחד ואחד נוטל פסחו בעורו אם כן לאו בברזי היה מופשט ומשמע דבשבת איירי דאמתני' דהתם קאי דקתני ארבעה עשר שחל בשבת ואיכא למימר דלא קאי אשבת א"נ נוטלו בעורו שנפשט עד החזה ועוד אומר ר"י דאיכא למימר דרבנן לדברי רבי ישמעאל קאמרי לדידן מותר להפשיט לגמרי לדידך אודי לן מיהא דמותר להפשיט בברזי וא"ת לפי זה ה"ל למיחשב התם דחיית הפשט וי"ל דבפלוגתא לא קא מיירי דלר' ישמעאל לא דחי ליה הפשט כלל ואע"ג דחשיב הרכבתו והבאתו מחוץ לתחום דפליגי בה ר"ע ור' אליעזר לא חשיב לה פלוגתא דר"א דשמותי הוא ועוד דמההיא פלוגתא ילפינן דהזאה אינה דוחה להכי קתני לה:

שלש מחיצות ושני לחיים כו'. השתא האי דמפרש לה הכי ומוקי תרוייהו אליבא דר"א ולא בעי למימר שלש מחיצות ולחי א' אינו מפולש ובלא לחי זהו מפולש והוה מפרש אליבא דהלכתא היינו משום דסבר דבלא לחי כלל לא הוה שרי בן בתירא דהוי כרמלית ולא דמי לחצר שאינה מעורבת דסיפא:

ועוד לרבנן נציל לתוכו אוכלין ומשקין. (י)(ואמאי נקט חצר מעורבת) ולאפלוגי בין חצר מעורבת למבוי הוה לן לפלוגי בין מבוי משותף למבוי שאינו משותף דבמשותף יהא מותר להציל לתוכו אוכלין ומשקין ואמאי נקט חצר מעורבת:

אלא אמר רבה כו'. תימה מה תירץ רבה מקושיא דנציל לתוכו אוכלין ומשקין ואומר ר"י דרבה רוצה לומר דרבנן סברי כרבי יהודה דוקא לצורך הצלת כתבי הקדש ולא לצורך אחר ואביי פריך משום דאינו נראה לו סברא שיסברו כר' יהודה לחצאין ומשני אביי ג' מחיצות כו' ולאביי לא סברי רבנן כר"א לחצאין דר"א להצלת כתבי הקדש סגי בלחי אחד כדמסיים ואזיל ואפילו לרבי אליעזר כו':

הא

מסורת הש"ס

א) [ע"ל התם], ב) לעיל עה. קו. קיח: לקמן קכ: קלג. קמא. סוכה לג: [מילה לו.] כתובות ו. בכורות סה., ג) [ערוך פי' ברזא נקבים והכי קאמר מאן דבעי לי' לעור כשהוא מפשיטו מוכחא מילתא דלא בעי לעור ואין לו הנאה ממנו ולא דמי לפסיק רישא עכ"ל ולפי פי' זה יתיישב קושית התוס' ד"ה דשקיל הא דתניא בתמיד נשחט תנא חסכה וכו'], ד) עירובין יא:, ה) לעיל ו. עירובין ו. יב: עג. עד: עה., ו) [לקמן קכ.], ז) לקמן קכה., ח) רש"ל מ"ז, ט) [מלת חסכה ליתא שם ע"ש], י) רש"ל מ"ז.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ומי דמי וכו' כגון מעות הכא האי וכו' אסור בטלטול) תא"מ ונ"ב פ"א ועיקר מי דמי תיק הספר נעשה בסיס לדבר המותר לטלטלו בלא שום דליקה דספר בר טלטול הוא הכא האי עור נעשה בסיס לדבר האסור בטלטול כו':

מוסף רש"י

מודה ר"ש בפסיק רישיה ולא ימות. כלומר אחתוך ראשו בהמה זו בשבת ואיני רוצה שתמות, דכיון דאי אפשר שלא תמות כמתכוין הפיך ליה, וכי אמרינן דבר שאין מתכוין מותר כגון היכי דאפשר ליה בלא איסור, כגון גורר אדם מטה כסא וספסל ובלבד שלא יתכוין לעשות חריץ, ואע"ג דאיכא למיחש דילמא עביד חריץ, כיון דלא מתכוין להכי ואפשר לגרירה בלא חריץ, כי עביד נמי חריץ דבר מלאכה גמורה לא מחייב, אבל היכי דודאי עביד מודה (סוכה לג.). יתר על כן אמר ר' יהודה. לעיל מיניה איירי בבונה עליה מבית לבית שבפני לידי רה"ר וכן גשרים המפולשין לרה"ר, דשרי ר' יהודה לטלטולי תותיה משום פי תקרה יורד וסותם, בפרק כל גגות העיר (עירובין צד.) וקאמר בברייתא יתר על כן, אפילו היכי דליכא פי תקרה, הואיל ואיכא שתי מחיצות מעלייתא, מחיצת בבית מכאן ומחיצת בית השני מכאן, סגי בתקנתא פורתא (עירובין ו.). בשני צדי רה"ר. זו כנגד זו (לעיל ו.). עושה לחי מיכן ולחי מיכן. כשתי פאות של אחד מן הכותלים לצידו בעלמא (לעיל ו.). לחי מכאן אצל פתח הבית האחד ולחי מכאן אצל פתח השני לאותו בית עצמו, ויהיה שניהם לשני רחבי רה"ר ומותר לטלטל מבית לבית (עירובין ו:). דקסבר ר' יהודה ב' מחיצות הוי דאורייתא, והא איכא שתי מחיצות מעלייתא, מחיצות של ב' בתים (לעיל ו.).

עין משפט
נר מצוה

טו א מיי' פ"ו מהלכות שבת הל' ג סמג עשין ל טוש"ע א"ח סימן שלד סעיף ג וסעיף יד:

רבינו חננאל

ואהדר להו מי דמי תיק נעשה בסיס לס"ת שמותר לטלטלו. עור נעשה בסיס לבשר אסור לטלטלו. אלא הכי קאמרו ליה כו'. ודחה ר' ישמעאל מי דמי התם תיק נעשה בסיס לס"ת שהוא מותר ולמעות שהן אסורין, הכא בבשר כולן אסור. והדר רב אשי ואמר הכי אהדרו ליה אם מביאין מעלמא תיק שיש בו מעות להציל בו ס"ת אנו לא נטלטל עור אגב בשר. והא מנ"ל, אי נימא לדיקת מינה מה התיק שיש בו מעות וס"ת אינך מסיר המעות מתוך התיק ומציל הס"ת לבדו אלא אתה מציל אפילו המעות, כך אם יש מעות בתיק והצרכת להביאו להציל ס"ת אינך מסיר המעות מתוכו. דילמא שני התם במקום שכבר הגיעה הדליקה עד הספר ואם יתעסק בהשלכת המעות תאכלם הלהבה, אבל במקום דהדליקה לא הגיעה והולכין להביא תיק להציל הספר, אם יש בתיק מעות אסור לטלטלן עד שישליכם. ושני רב אשי לעולם כדאמרינן מעיקרא, ודקא אמרת התם בטילטול התיק הכא בעור מלאכה, כגון דמתכוין לגלות הבשר ואין כוונתו לעור. ואקשינן והא אביי ורבא דאמרי תרוייהו מודה ר"ש דסבר דבר שאינו מתכוין שרי בפסיק רישיה ולא ימות, כגון זה אמרינן אומר המפשיט איני מתכוין לעור, דומה לאומר הנני מחתך ראש זה העוף ואין כוונתי לשוחטו, כגון זה אפילו לר' שמעון שוחט הוא. ואסקינן דשקיל ליה בברזי, פי' ברזי נקבים, והכי קאמר מאן דמבזע ליה כשהוא מפשיטו מוכחא מילתא דלא בעי ליה לעור, ולא דמי לפסיק רישיה ולא ימות. ולהיכן מצילין אותו למבוי שאינו מפולש. וכן הלכה, ולית הלכתא כבן בתירא דאמר אפילו למבוי המפולש. והיכי דמי מבוי שאינו מפולש שמצילין בו כתבי הקדש.